ПЕРЕДМОВА

Історія має дві ролі. Її перша роль — бути слідом. Деякі сліди дуже красиві, ними хочеться пишатися, милуватися, мати їх на видному місці, щоб усі завжди знали й пам'ятали про ці шедеври людських діянь. Інші сліди жахливі, огидні, неприємні, за них соромно, їх хочеться приховати й забути. А ще історичні сліди — ті, що й красиві й некрасиві, — є чимось подібними до давніх рослин на камені: одні — видно добре, інші — складно розібрати, а те, чого не видно, доводиться домальовувати в уяві.

Друга роль історії — бути дзеркалом. Це дзеркало показує людські вади, ба, навіть хвороби, які треба лікувати. Не знаючи своїх уразливих і сильних сторін, не знаючи своїх недугів і не лікуючи їх, людина може тяжко занедужати, утратити комфорт життя, зрештою втратити саме життя. У вседержавних чи всесвітніх масштабах те саме: якщо кожна людина не пізнає вад людської суті на прикладах історії і не зробить висновків для їх подолання — цілі нації занепадуть, а людство загрузне в замкнутому колі страждань.

Ніщо не робить людину людянішою, ніж історія. Ніхто не підтримає цей світ, окрім вас. Але для достойної справи потрібна гідна підготовка. Цей зошит дасть вам змогу поглянути на історію людства з різних сторін, а ще — він допоможе вам навчитися різних способів мислення, бо хтозна, яку професію ви опануєте в майбутньому. Виконувати абсолютно всі завдання в цьому зошиті не обов'язково. Прислухайтеся до ваших учителів — вони самі зможуть вибрати вправи до кожної теми.

І не забувайте: історія — то не збірка оповідок, а система, і її варто осягнути. Кожен із нас є частиною цієї системи. Кожен із нас може стати важливим елементом у ній. Кожен із нас може цю систему змінити.

Посилання на всі презентації за QR-кодом:

Блок № 1
Повторення. Вступ. Модерна доба в історії людства

Гісем О. — §1 | Щупак І. — §1 | Пометун О. — Вступ | Васильків І. — Вступ

ЗАВДАННЯ № 1

Виконайте письмове діагностичне оцінювання за програмою із Всесвітньої історії за 8 клас.

1. Відкриття Америки: коли і хто здійснив?

2. Перша навколосвітня подорож, яка довела, що світ круглий: коли і хто здійснив?

3. Опишіть коротко, про що був Тордесільяський договір 1494 року, укладений між Іспанією та Португалією.

4. Що таке «Реформація»? Який стосунок до неї має Мартін Лютер?

5. Хто такі «протестанти»? У яких країнах їхній рух набув найбільшого поширення?

6. Хто такі «гугеноти»? Який стосунок до них має Жан Кальвін?

7. Що таке «Ренесанс»? Назвіть декілька його представників.

8. У чому суть Аугсбурзького миру 1555 року?

9. Що таке «абсолютизм»? Назвіть декілька його представників у Європі XVI–XVII ст.

10. Коротко визначте, яке значення для Європи мала Тридцятилітня війна 1618–1648 років.

11. Що таке «освічений абсолютизм»? Назвіть декілька його представників.

12. Яке значення для сучасності мала війна за незалежність США 1775–1783 років?

ЗАВДАННЯ №2

Розгляньте колаж із дев'яти історичних ілюстрацій. Усі вони відображають найважливіші події та процеси кінця XV–XVIII ст., які ви вивчали у 8 класі. Саме вони поступово змінили економіку, політичне життя, культуру й науку та визначили, у якому стані світ увійшов в останню третину XVIII ст.

1) Цифрами від 1 до 9 розташуйте ілюстрації у правильній хронологічній послідовності.

2) Визначте і підпишіть, яку історичну подію або процес символізує кожна ілюстрація.

3) Оберіть три ілюстрації, які, на вашу думку, найбільше вплинули:

- на розвиток економіки;
- на розвиток науки й культури;
- на зміни в політичному житті.

4) Поясніть, як усі ці події разом підготували перехід людства до нової історичної епохи, яку ви вивчатимете у 9 класі.

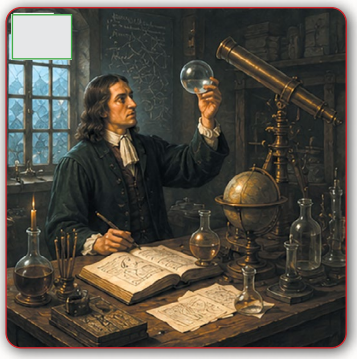

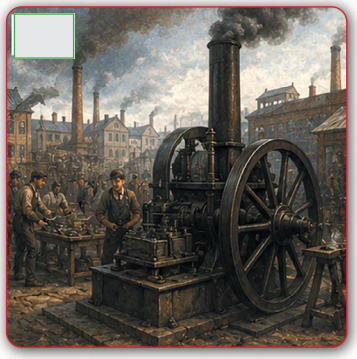

Перелік подій для сортування: Реформація, Абсолютизм, Наукова революція, Поширення книгодрукування в Європі, самоізоляція Японії та Китаю, Просвітництво, Великі географічні відкриття, Початок промислового перевороту, Формування колоніальної системи.

РОЗДІЛ І

Блок № 2
Криза «старого порядку». Доба Просвітництва. Початок, перебіг і завершення Великої французької революції кінця XVIII століття. Консульство Наполеона

Гісем О. — §2 | Щупак І. — §2–3 | Пометун О. — §1–2 | Васильків І. — §1–2

Ознайомтеся з поняттям:

«*Старий порядок*» — суспільний режим у Франції XVI–XVIII ст., для якого характерні абсолютизм (майже не обмежена влада короля), наявність широких прав і привілеїв у невеликої групи суспільства: дворян і духівництва. Тим часом широкі верстви населення, як-от селяни, ремісники, міщани, буржуа (міські підприємці) та купці, були обтяжені податковим тягарем і, по суті, самотужки формували щорічну скарбницю держави, яку витрачали на амбітні політичні інтереси монархів, зокрема на забезпечення армії та флоту. Вислів «старий порядок» укорінився вже у XVIII ст., коли освічені громадяни бачили, що за останні двісті з гаком років у суспільно-економічному житті майже нічого не змінилося на краще, а панівна верхівка зовсім утратила ініціативу в реформуванні країни.

ЗАВДАННЯ № 1

Орієнтуючись на відповідний до теми параграф підручника, розсортуйте причини Великої французької революції на суспільно-економічні та ідеологічні.

Причини Великої французької революції

Суспільно-економічні причини	Ідеологічні причини

Суспільно-економічні причини	Ідеологічні причини

Перелік причин для сортування: дворянство і духівництво мають політичні права й не сплачують податків; селяни й ремісники не мають політичних прав, але платять багато податків; французькі ідеологи Просвітництва поширюють гасло про громадянське рівноправ'я і справедливість; державна скарбниця порожня; король Людовік XVI підвищує податки; дедалі більше французів здобувають базову освіту.

ЗАВДАННЯ № 2

Упізнайте представників французького Просвітництва за формулюванням політичної критики, яку вони висловлювали про «старий порядок».

«Абсолютизм — це, безперечно, зло, але влада монарха може залишатися вельми широкою, якщо правитель освічений, прогресивний і справедливий»	
«Монархія не може існувати надалі — вона віджила себе й має бути ліквідована, як і засилля багатіїв. Нехай постане нове демократичне суспільство — республіка, де владні повноваження зосереджено в руках більшості — дрібних приватних власників»	
«Влада у країні має перейти до громадськості й бути поділеною на три гілки: законодавчу, виконавчу й судову. Щодо монарха, то його владу мають суттєво обмежити парламент і конституційні права громадян»	

Просвітники на вибір: Кондільяк, Монтеск'є, Дідро, Ламетрі, Вольтер, Гольбах, Руссо.

ЗАВДАННЯ № 3

Заповніть таблицю із ключових подій Французької революції, правильно визначаючи дату й подію. Для розв'язання завдання орієнтуйтеся на інформацію з підручника.

Дата	Подія
17 червня 1789 року	
14 липня 1789 року	
1789–1791 роки	
лютий 1792 року	
січень — жовтень 1793 року	
червень 1793 року — липень 1794 року	
липень 1794 року — листопад 1799 року	

Дата	Подія
9 листопада 1799 року	

Перелік подій для заповнення таблиці: Наполеон Бонапарт із військом розпускає Директорію (парламент) і проголошує себе консулом — одноосібним правителем; період якобінського терору, коли в країні масово страчують за найменшу підозру у зраді інтересів революції; період термідоріанського режиму, коли в країні відновлюються спокій та економічна стабільність; депутати від селян і ремісників, щоб ухвалити справедливі закони, проголошують створення свого парламенту під назвою «Національні збори»; парижани захоплюють в'язницю Бастилію — місце ув'язнення борців за громадянські права; період, коли у Франції ухвалюють Декларацію прав людини й першу у світі Конституцію; період, коли страчують короля Людовіка XVI та його дружину Марію; воєнний союз Австрії та Пруссії, що утворюють Першу антифранцузьку коаліцію і атакують Францію, щоб не допустити поширення революційних настроїв у Європі.

ЗАВДАННЯ № 4

Розгляньте подані твердження. Позначте, які з них характеризують політику Наполеона Бонапарта в період консульства (1799–1804 рр.).

- [ ] Запроваджено Цивільний кодекс (Кодекс Наполеона).
- [ ] Посилено центральну владу та діяльність державної адміністрації.
- [ ] Остаточно скасовано феодальні повинності в усій Європі.
- [ ] Укладено конкордат із Папою Римським, що врегулював відносини держави й церкви.
- [ ] Франція перетворилася на конституційну монархію.
- [ ] Проведено фінансові реформи та засновано Банк Франції.

Оберіть правильну відповідь на запитання:
Яку головну мету мав перед собою Наполеон під час свого консульства?

- **А.** Відновити абсолютну монархію Бурбонів.
- **Б.** Зміцнити державу, зберігши основні здобутки Французької революції.
- **В.** Передати всю владу Законодавчим зборам.
- **Г.** Ліквідувати приватну власність.

Зміст

Передмова 3

Блок № 1. Повторення. Вступ. Модерна доба в історії людства 4

РОЗДІЛ І

Блок № 2. Криза «старого порядку». Доба Просвітництва. Початок, перебіг і завершення Великої французької революції кінця XVIII століття. Консульство Наполеона 8

Блок № 3. Французька імперія Наполеона. Віденський конгрес..... 13

Практичне заняття №1. Історичний портрет одного з діячів Великої французької революції 17

РОЗДІЛ ІІ

Блок №4. Індустріальна революція у країнах Західної Європи та її наслідки. Спроби осмислення нової дійсності. Нові політичні погляди: консерватизм, лібералізм, соціалізм, націоналізм..... 26

Блок №5. Велика Британія і Франція у першій половині XIX ст. 29

Актуалізація знань за темами «Велика Британія і Франція у першій половині XIX ст.» 33

Підсумкове оцінювання №1. «Західна Європа та США наприкінці XVIII ст. – у першій половині XIX ст.» 35

РОЗДІЛ ІІ (продовження)

Блок №6. Австрійська та Російська імперії у першій половині XIX ст..... 38

Блок №7. «Весна народів» у Європі 1848–1849 рр..... 41

Блок №8. Об'єднання Німеччини та Італії 44

Блок №9. Громадянська війна у США. Об'єднання Півночі та Півдня 46

Блок №10. Формування незалежних держав у Латинській Америці 49

Блок №11. Монополізація економіки. Основні тенденції розвитку провідних країн Західної Європи та Америки 53

Підсумкове оцінювання №2. Провідні країни Європи та Америки в добу революцій та національного об'єднання впродовж XIX ст. 55

РОЗДІЛ III

Блок №12. Франко-прусська війна та її наслідки. Третя республіка у Франції. Наполеон III..... 58

Практичне заняття №2. Суперечливі наслідки колоніальної політики метрополій для країн Азії та Африки .. 63

Блок №13. Велика Британія наприкінці XIX ст. – на початку XX ст. 72

Блок №14. Німецька імперія наприкінці XIX ст. – на початку XX ст. 74

Блок №15. Австро-Угорська та Російська імперії в другій половині XIX ст. – на початку XX ст. Балканські війни і поява незалежних держав 76

Блок №16. Економічне піднесення США в кінці XIX ст. – на початку XX століття. Антитрестівське законодавство. Експансіонізм. Теодор Рузвельт. Вудро Вільсон..... 82

Блок №17. Доба Мейдзі в Японській імперії. Китай і Сіньхайська революція (порівняльний аналіз Японії та Китаю)..... 85

Блок №18. Спроби модернізації у Османській імперії. Становище Індії в другій половині XIX ст. – на початку XX ст. 88

Підсумкове оцінювання №3. Модернізація країн Європи та Америки в останній третині XIX ст. — на початку XX ст. «Пробудження Азії» 91

РОЗДІЛ IV

Блок №19. Формування військово-політичних блоків: Троїстого союзу і Антанти 95

Блок №20. Початок боротьби за переділ світу. Міжнародні кризи та збройні конфлікти на початку XX століття 97

Практичне заняття №3. Українські землі в планах Німецької, Австро-Угорської та Російської імперій напередодні Першої світової війни 101

Блок №21. Урізноманітнення форм і напрямів освіти. Наукові й технічні досягнення 104

Блок №22. Література та мистецтво. Зародження масової культури 109

Підсумкове оцінювання №4. Міжнародні відносини (друга половина XIX ст. — початок XX ст.). Розвиток культури і повсякденне життя 112